

APTEEKKARILIITTO
2023

PALVELULUPAUKSEMME YHTEISKUNNALLE

Olemme luotettava toimija, joka tukee apteekki-alan kehittämistä yhteiskunnan ja lääkkeen käyttäjän hyväksi. Edistämme lääkehoidon ja lääkehuollon laatua ja vastuullisuutta sekä huoltovarmuutta. Tuotamme luotettavaa tietoa päätöksenteon tueksi.

PALVELULUPAUKSEMME JÄSENILLE

Vastaamme jäsentemme edunvalvonnasta kannattavan ja laadukkaan apteekkiliiketoiminnan edellytysten turvaamiseksi. Tarjoamme vaikuttavia ja jäsentemme tarpeisiin vastaavia palveluita. Vahvistamme jäsentemme kykyä vastata apteekki-alan muutoksiin.

Apteekkariliiton strategia 2030

SISÄLTÖ

TOIMINTAYMPÄRISTÖ	3	MISTÄ LISÄÄ FARMASEUTTEJA	14
VUOSI KUVINA	4	VUODEN VARRELTA	16
TALOUS HUOLENA	6	TILASTOT	21
HALPA HINTA UHKAA SAATAVUUTTA	8	APTEEKKARILIITON YHTIÖT	24
REMONTIN AIKA ON NYT	10	APTEEKKARILIITON HALLITUS	25
YHTEISTYÖ HYVINVOINTIALUEILLA	12	JOHTORYHMÄ JA HENKILÖKUNTA	26

VALTA VAIHTUI

VALTA VAIHTUI SUOMESSA huhtikuussa pidetyissä eduskuntavaaleissa. Vaalivoittaja kokoomus muodosti pääministeri Petteri Orpon johdolla oikeistohallituksen perussuomalaisten, RKP:n ja KD:n kanssa.

Eduskuntavaaleja edelsi kaupan alan massiivinen vaikuttamiskampanja, jonka päätavoitteena oli vapauttaa apteekkien omistus. S-ryhmä meni vaikuttamisyrityksissään pisimmälle pystyttämällä apteekkimökin Helsingin keskustaan Kolmen Sepän aukiolle.

Hallitus sai hallitusohjelmansa valmiiksi vähän ennen juhannusta. Se sisälsi poikkeuksellisen paljon apteekkeihin kohdistuvia, osin ristiriitaisiakin kirjauksia. Vaikka hallituksen tavoitteena oli edistää rationaalista lääkehoitoa, se päätti kuitenkin vapauttaa joitakin itsehoitolääkkeitä ruokakauppojen myyntiin lääkeviranomaisen selvityksen pohjalta.

OSANA EDELLISEN HALLITUKSEN säästötoimia apteekkeihin kohdistettiin vuoden alussa noin 20 miljoonan euron leikkaus reseptilääketaksaa alentamalla. Leikkaus iski etenkin pieniin apteekkeihin, joilla on pieniä sivuapteekkeja.

Apteekkeja kurittivat myös työvoimapula, lääkkeiden saatavuushäiriöt ja korkealle nousseen inflaation aiheuttama kustannusten nou-

su, jota apteekit eivät voineet siirtää lääkkeiden hintoihin.

Uusi hallitus aikoi jatkaa apteekkeihin kohdistuvia leikkauksia ja toteuttaa useita muutoksia apteekkilupajärjestelmään. Hallitusohjelmaan kirjattiin mm. itsenäisen verkkoapteekkiluvan ja apteekkien osakeyhtiömuodon mahdollistaminen, apteekkien määrä- ja sijaintisääntelyn vapauttaminen joillain alueilla, apteekkien yhteydessä toimivien osakeyhtiöiden tarkastelu sekä apteekkien yhteistyön ja ketjuuntumisen mahdollistaminen.

Kaupan alan pettymykseksi hallitus piti kuitenkin kiinni apteekkien proviisoriomistuksesta. Hallitusohjelmaan sisältyi myös kirjauksia, joilla apteekkien roolia terveydenhuollossa vahvistetaan.

HALLITUSOHJELMAN TOTEUTUS apteekkikirjausten osalta käynnistyi vuoden lopulla, kun sosiaali- ja terveysministeriö nimitti Lääkkeiden hintalautakunnan johtajan, Lauri Pelkosen, koordinoimaan lääkkeisiin ja apteekkitalouteen liittyvien hallitusohjelmakirjausten valmistelua.

Venäjän julma ja oikeudeton hyökkäyssota Ukrainassa jatkui jo toista vuotta peräkkäin, eikä sodalle loppu näkynyt. Varautuminen ja huoltovarmuuskysymykset nousivat keskusteluun myös Suomessa.

1 Sari Westermarck ja Risto Holma valittiin Apteekkariliiton varapuheenjohtajiksi syyskokouksessa. Puheenjohtaja Risto Kanerva kutsuttiin keväällä lääkehuollon ja huoltovarmuuden työelämäprofessoriksi Helsingin yliopistoon. **2** Kaustisen apteekki valittiin Vuoden opetusapteekiksi Farmasian päivillä marraskuussa. **3** Apteekkariliit-

to myönsi viestintäpalkinnon apteekkari Mika Wallinille, joka on kertonut aktiivisesti sosiaalisessa mediassa apteekin usein näkymättömästä työstä lääkitysturvallisuuden varmistamiseksi. **4** Liitto julkaisi loppuvuodesta Apteekit murroksessa – ratkaisuja tulevaisuuteen pamfletin avaamaan nopeasti muuttunutta tilannetta alalla.

5 Apteekkien asiakaslehti Terveudeksi! kasvatti kaikista maamme aikakauslehdistä eniten lukijamääräänsä. Terveudeksi! on Suomen kolmanneksi suurin aikakauslehti lähes 800 000 lukijallaan. **6** Farmasiaviikon somekampanja syyskuussa kehotti kysymään mitä tahansa lääkkeitä apteekeissa.

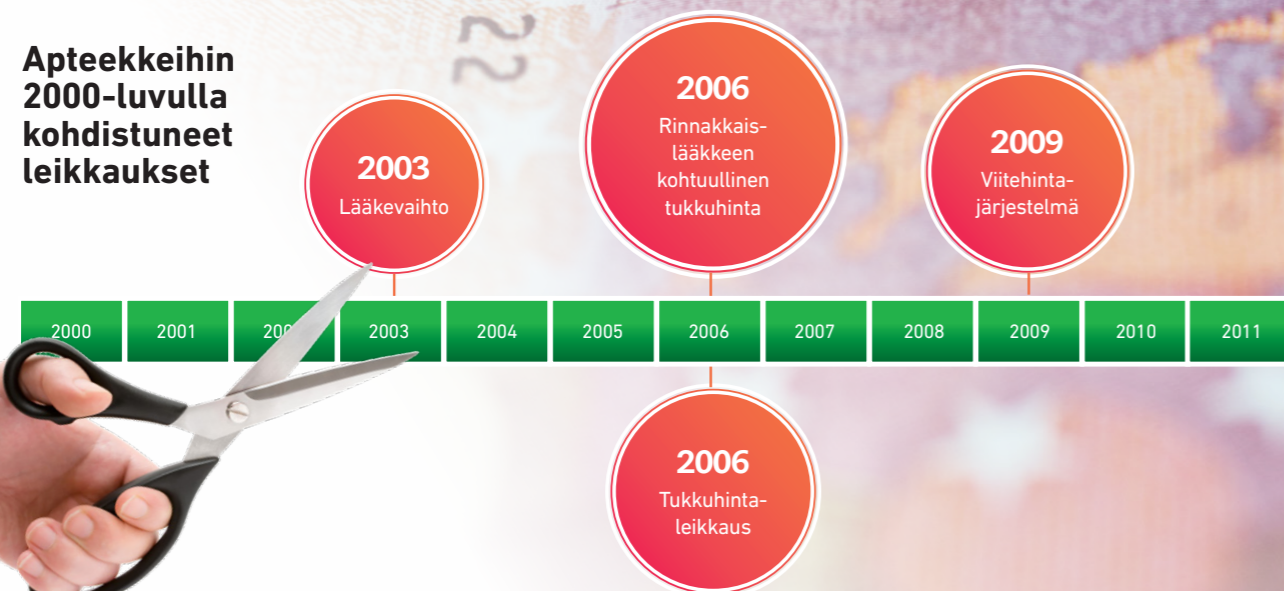
TALOUS HUOLENA

Yleinen inflaatio ja siihen liittyvä kustannusten nousu ovat kurittaneet muiden toimijoiden tavoin myös apteekkeja. Siinä missä muilla aloilla kohonneet kustannukset tyypillisesti siirretään tuotteiden ja palveluiden hintoihin, apteekissa kohonneita kustannuksia ei voi siirtää lääkkeiden hintoihin.

Apteekkien reseptilääkemyynnin katetta leikattiin vuoden 2023 alusta kaikkiaan noin 40 miljoonalla eurolla. Leikkauksen vaikutuksia kompensoitiin apteekkiveron keventämisellä kalliissa lääkkeissä. Kompensaation jälkeen leikkaus oli noin 20 miljoonaa euroa.

Apteekkeihin 2000-luvulla kohdistuneet leikkaukset

Erityisen kovaa säästöt iskivät pieniin apteekkeihin ja pieniin sivuapteekkeihin, jotka eivät maksa apteekkiveroa lainkaan. Niille apteekkiveron keventämisellä kalliiden lääkkeiden kohdalla ei ollut mitään vaikutusta.

Keskimäärin vuoden alussa voimaantulleet leikkaukset nipistivät apteekkien katteista 28 000 euroa per apteekki, suurimmillaan leikkaus yksittäisessä apteekissa oli jopa 100 000 euroa.

HALLITUSOHJELMAAN kesällä kirjattujen 30 miljoonan lääkesäästöjen toteutustapaa ei määritelty, mutta säästövaikutus on osin tarkoitus saavuttaa edelleen lääketaksaa ja apteekkiveroa muuttamalla, eli apteekille lääkkeen myynnistä jäävästä osuudesta nipistämällä. Säästöjen toteutus siirtyi ainakin vuoteen 2025.

Tummiä pilviä apteekkien taloudelle loi myös hallitusohjelmaan kirjattu joidenkin itsehoitolääkkeiden jakelukanavan laajentaminen apteekkien ulkopuolelle. Liiton elokuussa tekemän kyselyn mukaan lisäleikkaukset ja itsehoitolääkkeiden myynnin lasku uhkaavat ajaa jopa neljäsosan apteekkeista konkurssiin.

Apteekkeihin on 2000-luvulla kohdistettu lukuisia lääkesäästöjä. Lääketaksan leikkausten lisäksi muun muassa tukkuhintoja on leikattu ja apteekkiveroa korotettu. ■

RUOTSISSA TOINEN SUUNTA

NAAPURIMAA RUOTSISSA lääkealan viranomaisen TLV (Tandvårds- och Läke-medelsförmånsverket) ilmoitti syksyllä nostavansa apteekkien lääkemyynnin katetta, koska reseptitoimittamisen kustannukset ovat nousseet. Perustena katteen nostamiselle on, että apteekit suorittavat yhteiskunnan kannalta kriittistä tehtävää. Reseptilääkkeet muodostavat Ruotsissa 72 prosenttia apteekkien liikevaihdosta. Ruotsin Apteekkiliton mukaan jo jokainen toimitettu resepti merkitsee apteekille taloudellista tappiota, mikä tarkoittaa, että apteekit ovat riippuvaisia muiden tuotteiden myynnistä. ■

keitä on ylipäätään vaikea saada Suomeen, koska erittäin pieni markkina ei houkuttele lääkeyrityksiä. Vanhempien patenttinsa menettäneiden lääkkeiden kohdalla taas hintakilpailu ja rinnakkaislääkkeet ovat painaneet hinnat niin alas, että lääkkeiden tuonti ei ole enää kannattavaa yrityksille. Pitkään markkinoilla olleiden geneeristen valmistajien kohdalla on ollut havaittavissa, että lääkeyritys poistuu markkinoilta siellä, missä hinnat ovat liian alhaiset.

Lisääntyneiden saatavuushäiriöiden myötä valtiot on ryhtyneet toimiin taatakseen lääkkeiden riittävyyden omille kansalaisilleen. Esimerkiksi Euroopan suurin lääkemarkkina Saksa nosti vuoden alussa antibioottien hintaa varmistaakseen niiden riittävyyden kansalaisilleen. ■

APTEEKKIN TOIMITUSVARMUUS HYVÄLLÄ TASOLLA

LISÄÄNTYNEISTÄ SAATAVUUSHÄIRIÖISTÄ huolimatta apteekkien toimitusvarmuus säilyi hyvällä tasolla. Keväällä toteutetun tutkimuksen mukaan asiakas sai tarvitsemansa lääkkeen heti mukaansa 98 tapauksessa sadasta. Kahden edellisvuoteen verrattuna toimitusvarmuudessa on tapahtunut hienoista laskua, mutta erot aiempiin vuosiin ovat alle prosenttiyksikön.

– Suomalaisilla apteekeilla on velvoite pitää kahden viikon tarvetta vastaavaa lääkevarastoa, mikä parantaa toimitusvarmuutta ja on osa maankattavaa lääkkeiden huoltovarmuutta, totesi Apteekkariliiton farmaseuttinen johtaja Charlotta Sandler. ■

Lääkkeiden hintataso ja maan lääkemarkkinan koko näyttelevät isoa roolia siinä, miten lujaa globaalit saatavuushäiriöt iskevät.

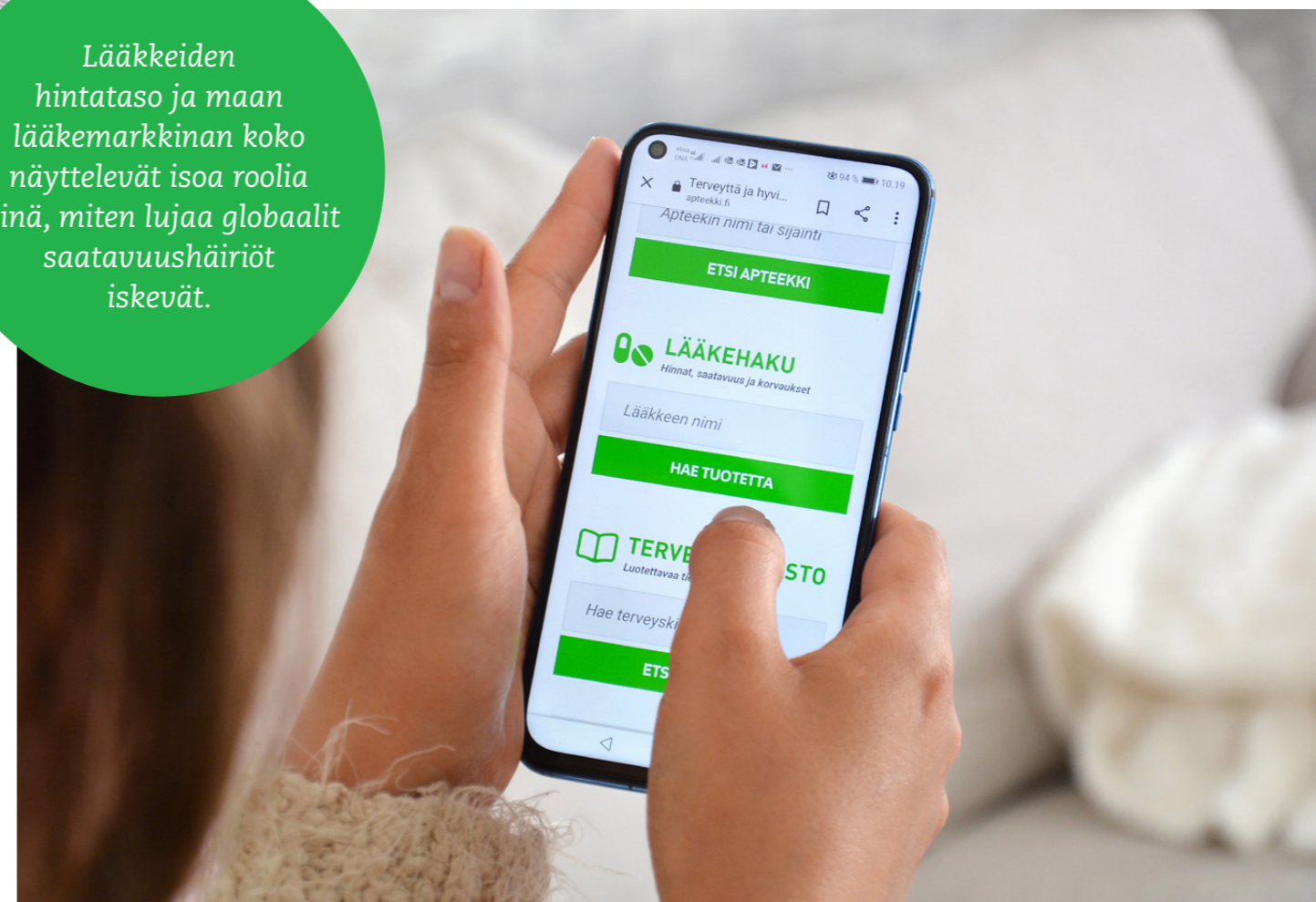
HALPA HINTA UHKAA LÄÄKKEIDEN SAATAVUUTTA

Lääkkeiden saatavuushäiriöt pysyivät ot-sikoissa myös vuonna 2023. Euroopan unionin apteekkijärjestö PGEU julkaisi vuoden alussa selvityksen, jonka mukaan tilanne oli pahentunut edellisestä vuodesta selvästi: lääkepula näkyi kaikissa maissa ja lääkeaineryhmissä.

Suomessa Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea vastaanotti lääkeyrityksiltä vuoden 2023 loppuun mennessä yhteensä 2 849 lääkkeiden saatavuushäiriöilmoitusta. Määrä kasvoi edellisvuodesta yli 20 prosenttia.

Juurisyyt saatavuushäiriöille ovat säilyneet samoina. Ongelmia tuottaa kysynnän ennakoimaton kasvu, ongelmat tuotannossa ja ennen kaikkea tuotannon voimakas keskittyminen Intiaan ja Kiinaan, minkä vuoksi globaalit toimitusketjut ovat pitkiä ja häiriöherkkiä.

Uutena kulmana Suomessa keskusteluun nousi lääkkeiden hinnan vaikutus niiden saatavuuteen. Lääkkeiden hintataso ja maan lääkemarkkinan koko näyttelevät isoa roolia siinä, miten lujaa globaalit saatavuushäiriöt iskevät. Suomi pienenä maana on erittäin haavoittuvassa asemassa. Uusia lää-

REMONTIN AIKA ON NYT

*Apteekkariliitto:
"Apteekkilouden
kokonaisuudistuksessa
tulisi ottaa huomioon paitsi
valtion ja kuluttajien talous,
myös ne terveyshyödyt,
joita apteekkien palvelut
tuottavat."*

Apteekkilouden kokonaisuudistus otti ison askeleen eteenpäin keväällä, kun Orpon hallitus kirjasi apteekkilouden kokonaisuudistuksen hallitusohjelmaansa. Ohjelmassa linjataan, että uudistuksessa huomioidaan apteekkivero ja lääketaksa yhdessä siten, että apteekkien tosiasiallinen kannattavuus otetaan huomioon.

Lääkemyyntin rakenne apteekeissa on muuttunut voimakkaasti viime vuosina kalliiden lääkkeiden osuuden kasvaessa. Apteekkariliitto on jo pitkään peräänkuuluttanut apteekkiveron perusteen muuttamista lääkemyyntin liikevaihdosta lääkemyyntin katteeksi. Muutos kohdistaisi veron siihen osuuteen, mikä apteekille oikeasti myynnistä jää käteen.

Liitto ehdottaa myös apteekkiverotaulukon säännöllistä inflaatiotarkistusta.

– Apteekkiveroa ei ole inflaatiokorjattu sen jälkeen, kun se tuli käyttöön vuonna 2017. Nykyisen nollaveroluokan raja ei enää riitä ylläpitämään kannattavaa pientä apteekkiä, huomautti liiton talous- ja hallintojohtaja Nella Paakkolanvaara syksyllä.

Yksi vaihtoehto apteekkipalveluiden turvaamiseksi syrjäseuduilla olisi negatiivinen apteekkivero. Mallissa apteekki voisi saada tukea valtiolta, mikäli sen myyntikate jäisi tietyn rajan alle. Myös hallitusohjelmassa on mainittu tämä vaihtoehto.

Liitto ehdottaa myös kahta uutta veroluokkaa apteekkiverotaulukon yläpäähän. Kaksi lisäluokkaa kohtelisi apteekkeja tasa-arvoisemmin.

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ linjasi jo alkuvuodesta, että osana lääkeasioiden uudistusta tarvitaan apteekkilouden kokonaisuudistus, joka tulee valmistella terveyspoliittisista lähtökohdista. Apteekki ei ole vain lääkekauppa, vaan tärkeä osa terveydenhuoltoa.

Apteekkariliiton mukaan ministeriön kannattaisi tehdä kattava selvitys siitä, miten apteekkien toiminta vaikuttaa koko yhteiskunnan talouteen. Selvityksen tulisi avata säästöt ja terveyshyödyt, joita nykyinen apteekkijärjestelmämme tuottaa.

Hallitusohjelmaan on kirjattu pyrkimys hyödyntää apteekkien terveysosaamista, mutta samalla myös 30 miljoonan euron säästöt apteekkiloudesta säästämällä. Kirjausten ristiriitaisuus herätti huolta.

– Vaarana on, että pitkäjänteisen ja tavoitteellisen uudistamisen sijaan tehdään pistemäisiä uudistuksia, joiden tavoitteet ja vaikutukset ovat epäselviä, liiton toimitusjohtaja Merja Hirvonen kommentoi kesällä.

– Jos haluamme pitää jatkossakin kiinni maankattavasta apteekkiverkostosta ja hyvin toimivasta apteekkijärjestelmästä, apteekkilouduudistus on valmisteltava huolellisesti ja myös sen vaikutukset on arvioitava huolellisesti. ■

YHTEISTYÖ HYVINVOINTI- ALUEILLA KÄYNNISTYNYT

Vuoden 2023 loppuun mennessä apteekit olivat tehneet jo yli 25 000 vaaratapahtumailmoitusta HaiPro-raportointijärjestelmän kautta.

Vuoden lopussa jo viisi hyvinvointialuetta oli ottanut käyttöön apteekkien ja muun soten yhteiset toimintamallit lääkitysturvallisuuden parantamiseksi (kartta).

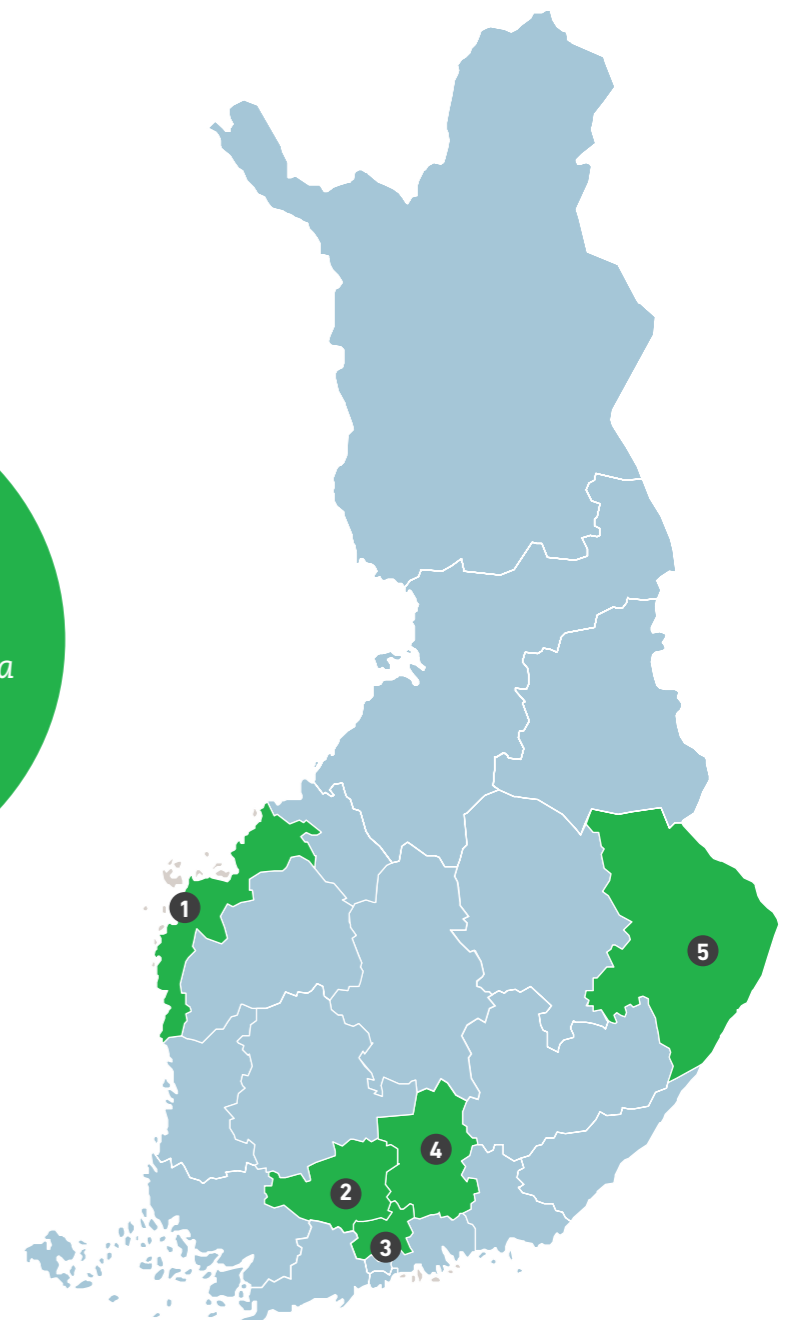
Tärkeänä työkaluna yhteistyössä on vaaratapahtumien raportointijärjestelmä HaiPro. Tavoitteena on, että apteekkien ja muun terveydenhuollon välinen lääkitysturvallisuusyh-

teistyö raportointijärjestelmään olisi käytössä kaikilla hyvinvointialueilla vuoden 2024 loppuun mennessä.

Liiton keväällä julkaiseman raportin mukaan kaikista apteekkien tekemistä HaiPro-ilmoituksista 40 prosenttia liittyi apteekin ulkopuolisten sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköiden, eli sairaaloiden ja avoterveydenhuollon prosesseihin. Näistä suurin osa on ollut määräyspoikkeamia, kuten lääkkeen väärä annos tai puutteellinen annosohje reseptissä.

APTEEKKARILIITO ehdotti syksyllä sosiaali- ja terveysministeriölle, että se perustaisi työryhmän selvittämään, miten apteekkeja voisi hyödyntää laajemmin hyvinvointialueiden tukena.

Apteekkien laajaa verkostoa voisi hyödyntää esimerkiksi tarjoamalla tiloja hyvinvointialueiden järjestämille palveluille. Tästä olisi hyötyä erityisesti haja-asutusalueilla. Apteekkeja voisi hyödyntää myös esimerkiksi lääkitysongelmien tunnistamiseen, lääkehoidon onnistumisen seuraamiseen ja riskipotilaiden seulontaan. Keväällä 2023 julkaistun väitöskirjan mukaan apteekkeilla voisi olla merkittävä rooli esimerkiksi tyypin 2 diabeteksen ehkäisyssä. ■

Yhteistyö apteekkien ja muun terveydenhuollon välillä on käynnistynyt jo viidellä hyvinvointialueella

1. Pohjanmaan hyvinvointialue
2. Kanta-Hämeen hyvinvointialue
3. Keski-Uudenmaan hyvinvointialue
4. Päijät-Hämeen hyvinvointialue
5. Pohjois-Karjalan hyvinvointialue

MISTÄ LISÄÄ FARMASEUTTEJA?

Farmaseuttipula on kiusannut apteekkeja jo useamman vuoden ajan. Apteekkariliiton elokuussa tekemän selvityksen mukaan tilanne oli heikentynyt entisestään edeltävän vuoden aikana. Jo lähes 70 prosentissa apteekkeista oli pulaa ammattitaitoisesta henkilökunnasta.

Joka neljäs apteekki oli joutunut rajoittamaan aukioloaikojaan heikon työvoimatilanteen takia ja kolmasosa apteekkareista ei ollut pystynyt pitämään lainkaan vuosilomaa.

Tarve farmaseuttiselle henkilökunnalle on kasvanut voimakkaasti viime vuosina. Suomeen on perustettu muutaman vuoden sisällä yli 40 uutta apteekkia. Väestön ikääntyessä reseptilääkkeiden toimittaminen on lisääntynyt viidessä vuodessa viidenneksellä. Farmaseutteja on myös rekrytoitu yhä enemmän hyvinvointialueille, sairaaloihin ja terveyskeskuksiin. Pelkästään HUS apteekki on

palkannut toistasataa farmaseuttia.

Apteekkariliiton mukaan farmaseuttipulan helpottaminen edellyttää työvoima- ja koulutuspoliittisia ratkaisuja, mutta myös alan sisäisiä toimenpiteitä.

Työvoimapolitiittisiin keinoihin kuuluu muun muassa farmaseuttisen työn sisällön järjestyttämisen alan sisäistä sääntelyä muuttamalla. Suomalaisessa apteekkeissa työskentelee kansainvälisessä vertailussa erittäin koulutettu henkilökunta, mutta sen täysi potentiaali ei ole käytössä. Tällä hetkellä farmaseutit eivät saa käyttää osaamistaan täysimääräisesti, vaan esimerkiksi pienistäkin lääkitysmuutoksista on soitettava hoitavalle lääkärille.

Farmaseutteja koulutetaan tällä hetkellä Helsingin ja Itä-Suomen yliopistoissa sekä Åbo Akademiassa. Myös Oulun yliopistoon on suunnitteilla farmasian koulutusta. Sen uskotaan helpottavan etenkin Pohjois-Suomen työvoimapulaa. ■

Farmaseuttisen henkilökunnan tarve on kasvanut voimakkaasti viime vuosina. Suomeen on perustettu muutaman vuoden sisällä yli 40 uutta apteekkia.

ITSEHOIDON KIPULÄÄKKEET RISKILÄÄKELISTALLE

FIMEA JULKAISI HUHTIKUUSSA Kansallisen riskilääkeluokituksen. Suuren riskin lääkkeiksi listattiin muun muassa kaikki itsehoidon kipulääkkeet. Luokitus varoitti, että ibuprofeeni, asetyylisalisyylihappo ja muut tulehduskipulääkkeet sekä parasetamoli voivat aiheuttaa väärin käytettyinä vakavia seurauksia. Lääkkeitä saatetaan käyttää epätarkoituksenmukaisesti, liian suurina määrinä, tarpeettoman pitkäaikaisesti tai päällekkäin yhteensopimattomien lääkkeiden kanssa. ■

NIKOTIINI PUHUTUTTI

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN asettama tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmä esitti tammikuussa, että nikotiinilääkkeiden myynti tulee palauttaa takaisin apteekkeihin.

Nikotiinilääkkeiden kulutus on moninkertaistunut sen jälkeen, kun niiden myynti vuonna 2006 vapautettiin apteekkien ulkopuolelle. Nikotiini on jo vuosia ollut euromääräisesti Suomen myydyin lääkeaine. Myynnin vapauttamisella ei kuitenkaan ole ollut merkittävää vaikutusta tupakoinnin vähenemiseen.

Puheenaiheeksi vuoden aikana nousi myös nikotiinipussit. Fimea poisti vahvoilta, yli 4 milligramman vahvuisilta valmisteilta huhtikuussa lääkeluokituksen, jonka jälkeen niitä on voinut maahantuoda ja myydä vapaasti Suomessa. Nikotiinipussien käyttö on huolestuttavasti yleistynyt nuorten keskuudessa. ■

PÄIVITYKSIÄ SUOSITUKSIIN

APTEEKIN NEUVONTAA ohjaava Itselääkityksen Käypä hoito -suositus päivitettiin kesäkuussa. Alkuperäinen suositus julkaistiin vuonna 2016, jonka jälkeen itsehoitoon on tullut kymmenkunta uutta lääkeainetta tai -muotoa, ja muutama lääke on poistunut valikoimasta.

Päivityksen yhteydessä julkaistiin myös uudet Vältä viisaasti -suositukset, jotka ohjaavat luopumaan vanhoista näyttöön perustumattomista hoitosuosituksista. Suosituksissa esimerkiksi kehoitetaan tiettyjen potilasryhmien välttämään tulehduskipulääkkeiden käyttöä itsehoidossa ja varoitellaan parasetamolien pitkäaikaisesta käytöstä.

Uusien lääkkeiden ohella hoitosuositukseen nostettiin myös lääkkeettömiä keinoja hoitovaihtoehtoja. Esimerkiksi yskänlääkkeiden sijaan lapsille suositellaan nykyään hunajaa. ■

HUOLTOVARMUUS NOUSI VALOKEILAN

APTEKKARILIITON TEETTÄMÄN väestökyselyn perusteella 90 % suomalaisista pitää apteekkien roolia merkittävänä huoltovarmuuden turvaamisessa. Apteekit turvaavat alueellista huoltovarmuutta ylläpitämällä vähintään kahden viikon varastoa alueen väestön tarvitsemia lääkkeitä.

Alkuvuodesta toimintansa aloitti lääkehuoltojaos, joka pyrkii tunnistamaan lääkejakelujärjestelmää uhkaavat riskit ja ohjeistaa tulevaisuudessa alan toimijoita niihin varautumisessa.

Lääkehuoltojaoksessa on mukana viranomaistoimijoita, lääketeollisuuden ja lääketukkujen edustajia sekä apteekit. ■

STM EHDOTTI ROKOTUSOIKEUDEN LAAJENTAMISTA FARMASEUTTEIHIN

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ ehdotti vuoden lopussa muutosta rokotusasetukseen niin, että jatkossa myös proviisorit ja farmaseutit olisivat oikeutettuja antamaan rokotuksia.

Monissa muissa maissa apteekkeja on jo pitkään hyödynnetty kausi-influenssa- ja koronarokotuksissa. Koronapandemian aikana apteekkirokotukset yleistyivät maailmalla nopeasti. Apteekkariliitto on useaan otteeseen esittänyt rokotusoikeuden myöntämistä tarvittavan lisäkoulutuksen saaneille proviisoreille ja farmaseuteille. ■

”Yhteiskunnassa pitäisi miettiä, millä kannustimilla Suomi pidetään kansainvälisten lääkeyhtiöiden silmissä edes jossain määrin kiinnostavana.”

Rinnakkaislääketeollisuus ry:n toiminnanjohtaja **Heikki Bothas**

”Lääkkeiden saatavuus on pitkälti kiinni siitä, haluavatko lääkeyritykset markkinoida lääkkeitään Suomessa. Kun niukkuutta jaetaan, lääkeyritykset suuntaavat niille markkinoille, joista ne saavat parhaat katteet.”

Yksikön päällikkö **Timo Mauriala** Fimeasta

”Ne lääkkeet, joita kauppaan ilmeisesti kaivataan, ovat lääkkeitä, jotka Fimea on listannut riskilääkkeiksi. Myynnin vapauttaminen on pelottava ja kallis visio.”

Farmasialiiton puheenjohtaja **Maija Pirttijärvi** kommentoi itsehoitolääkkeiden jakelukanavan laajentamista

”Jos maailmassa on vain yksittäisiä lääke- aineen tuottajia ja lopputuotteen valmistajia, on selvää, että tuotanto- ongelmien aiheuttamia saatavuushäiriöitä ei ratkaista päivittäis- tavarakaupan hyvin toimivilla logistiikka- ja hankintakanavilla tai kansallista kilpailua lisäämällä.”

Fimean ylijohtaja **Eija Pelkonen**

”Kun apteekkien roolista puhutaan, ihan ensin pitäisi päättää, mitä yhteiskunta haluaa apteekeilta. Onko apteekki lääkkeiden jakelija vai yksi toimija potilaan lääkahoitoprosessissa, jossa myös hyödynnetään apteekin farmaseuttista osaamista?”

Sosiaalifarmasian professori **Katri Hämeen-Anttila**, Itä-Suomen yliopisto

”Ylipäätään, tehtiinpä mitä tahansa, aina tulisi seurata ja arvioida tehtyjen toimien vaikutuksia. Niin nytkin. Ensinnäkin pitäisi selvittää tämänhetkinen tilanne ja edellisten uudistusten vaikutukset ennen kuin lähdetään tekemään uusia toimia.”

Kehittämisasiantuntija **Leena Reinikainen** Fimeasta kommentoi apteekkitalouden uudistamista elokuussa

APTEEKIJÄRJESTELMÄ LYHYESTI

LÄHES JOKA KUNNASSA on vähintään yksi apteekki. Apteekkien verkkopalvelut täydentävät lähiapteekkien palveluita ja apteekkien palvelupisteet huolehtivat lääkejake- luksesta niilläkin alueilla, joilla ei ole toimintaedellytyksiä apteekille.

Apteekkitoiminta on Suomessa luvanvaraista. Luvan myöntää Lääkealan turvallisuus- ja kehittä- miskeskus Fimea. Apteekkiluvan tultua avoimeksi Fimea julistaa sen haettavaksi ja myöntää luvan lääkelain kriteerien mukaisesti.

Fimea päättää myös uusien apteekkien ja sivuap- teekkien perustamisesta tarveharkinnan perusteella. Uusi apteekki tai sivuapteekki perustetaan usein kunnan aloitteesta.

Apteekkilupaa voivat hakea muidenkin maiden kuin Suomen kansalaiset, mutta lupaa ei voi saada, ellei ole Suomessa laillistettu proviisori.

Apteekkilupa myönnetään tietyille sijaintialueelle, joka on pääsääntöisesti kunta. Isoissa kunnissa ja kaupungeissa voi olla useampi apteekki-alue, joilla kullakin voi olla useita apteekeja. Apteekit voivat sijaita sijaintialueellaan vapaasti, vaikkapa toisten- sa naapureiksi. Sivuapteekkien sijaintia säädel- lään tarkemmin.

Apteekkarilla voi olla apteekin vaihdostilannetta lukuun ottamatta kerrallaan korkeintaan yksi ap- teekkilupa ja kolme sivuapteekkilupaa. Apteekkari voi Fimean luvalla perustaa palvelupisteitä sijainti- alueensa tai naapurikunnan haja-asutusalueelle tai kyläkeskukseen. Palvelupiste voidaan perustaa vain alueille, joilla ei ole toimintaedellytyksiä apteekille tai sivuapteekille. Apteekkari voi ilmoittamalla asiasta Fimealle perustaa verkkopalvelun eli verkkoapteekin, jonka kautta voidaan myydä myös reseptilääkkeitä.

APTEEKIKETJUT EIVÄT OLE SUOMESSA MAHDOLLISIA

APTEEKILUPA ON henkilökohtainen, eikä sitä voi myydä tai vuokrata eikä siihen liittyviä velvoitteita voi siirtää ulkopuolisen hoidettaviksi.

Apteekkari on sekä ammatillisesti että taloudellisesti vastuussa apteekistaan. Apteekkilupa päättyy apteekkarin täyttäessä 68 vuotta. Lääkelaista johtuen apteekkari on yksityinen liikkeenharjoittaja ja apteekin yritys- muoto on toiminimi.

Apteekkilupaan liittyy useita velvoitteita. Tärkein niistä on lääkkeiden saatavuudesta huolehtiminen.

KESKIARVOAPTEEKKI 2023 [ennuste]

Liikevaihto:	4,0 milj.
Reseptiä/vuosi:	95 000 kpl
Apteekiveroa valtiolle:	noin 306 000 € (noin 7,5 % lääkemyynnistä)
Henkilökunta (sis. osa-aikaiset):	11 (apteekkari, proviisori, 5 farmaseuttia, 4 teknistä/muuta)

Lähde: Apteekkariliitto

APTEEKTIEN JA SIVUAPTEEKTIEN MÄÄRÄ [31.12.2023]

Sisältää myös yliopistojen apteekit (2 + 16)

	1980	1990	2000	2010	2020	2023
Apteekit	564	576	595	618	627	639
Sivuapteekit	126	173	201	194	192	188
Yhteensä	690	749	796	812	819	827

Lähde: Apteekkariliitto

Apteekkien ja sivuapteekkien lisäksi Suomessa on 115 apteekkin palvelupistettä. Etäasiointia tarjoaa noin 250 apteekkiä.

APTEEKTIEN TOIMITTAMAT RESEPTIT [milj. kpl]

2018	2019	2020	2021	2022	2023*
63,3	65,7	67,1	71,5	75,3	78,6

Lähde: Suomen lääketilasto 2022 | *arvio/Apteekkariliitto

LÄÄKETAKSA

VALTIOEUUVOSTON lääketaksa-asetus määrittelee reseptilääkkeen vähittäishinnan tukkuhinnan perusteella (ks. taulukko). Apteekki ei siis pääätä reseptilääkkeen hintaa, vaan valtio.

1.4.2022 voimaan tullut lääkelain muutos muutti itsehoitolääkkeen vähittäishinnan enimmäishinnaksi, eli apteekki voi myydä itsehoitolääkkeen halvemmalla, ei kuitenkaan alle tukkuhinnan. Lääkkeiden tukkuhinnat ovat kaikille apteekkeille samat, eikä lääketukku voi antaa apteekille alennusta. Lääketaksa on degressiivinen, eli apteekin myyntikate suhteellisesti pienenee lääkkeen tukkuhinnan kasvaessa

827

SUOMESSA ON YHTEENSÄ 827 APTEEKKIA

APTEEKIVERO

APTEEKIT MAKSAVAT valtiolle apteekiveroa eduskunnan päättämän taulukon mukaisesti. Apteekivero tuottaa valtiolle noin 207 miljoonaa euroa vuodessa. Veron suuruus perustuu resepti- ja itsehoitolääkemyyntin liikevaihtoon ja se on progressiivinen.

Apteekiverolla leikataan etenkin suurten apteekkien tuloja valtiolle ja pienennetään näin erikokoisten apteekkien tuloeroja. Apteekiveron ansiosta samasta lääkkeestä pienelle apteekille jää enemmän katetta kuin suurelle apteekille.

Kaikkein pienimmät apteekit eivät maksa apteekiveroa lainkaan, suurimmilla apteekkeilla vero on yli 10 prosenttia lääkemyntin liikevaihdosta. Tukkuhinnaltaan yli 1 500 euron lääkkeistä apteekiveron alaiseksi liikevaihdoksi lasjetaan ainoastaan 1 683,92 euroa.

LÄÄKKEIDEN VÄHITTÄISHINTA APTEEKISSA

Valtioneuvoston asetus lääketaksasta 17.10.2013

Tukkuhinta (€)	Reseptilääkkeen hinta	Tukkuhinta (€)	Itsehoitolääkkeen enimmäishinta
0–7,49	1,42 x tukkuhinta + alv 10 %	0–9,25	1,5 x tukkuhinta + 0,50 € + alv 10 %
7,50–39,99	1,35 x tukkuhinta + 0,52 € + alv 10 %	9,26–46,25	1,4 x tukkuhinta + 1,43 € + alv 10 %
40,00–99,99	1,24 x tukkuhinta + 4,92 € + alv 10 %	46,26–100,91	1,3 x tukkuhinta + 6,05 € + alv 10 %
100,00–399,99	1,15 x tukkuhinta + 13,92 € + alv 10 %	100,92–420,47	1,2 x tukkuhinta + 16,15 € + alv 10 %
400,00–1499,99	1,10 x tukkuhinta + 33,92 € + alv 10 %	yli 420,47	1,125 x tukkuhinta + 47,68 € + alv 10 %
1500–	1 x tukkuhinta + 183,92 € + alv 10 %		

Reseptilääkkeen ja reseptillä toimittavan itsehoitolääkkeen oheisella kaavalla saatuun hintaan lisätään toimituseräkohtainen toimitusmaksu 2,39 euroa (sis. alv), joka on riippumaton myytyjen pakkausten lukumäärästä.

APTEEKIVERO VALTIOLLE

Apteekiverolaki 770/2016 (voimassa 1.1.2017 lähtien)

Apteekin vuosiliikevaihto (€)	Apteekivero liikevaihdon alarajan kohdalla (€)	Maksuprosentti alarajan ylittävästä liikevaihdosta
871 393 – 1 016 139	0	6,10 %
1 016 139 – 1 306 607	8 830	7,15 %
1 306 607 – 1 596 749	29 598	8,15 %
1 596 749 – 2 033 572	53 245	9,20 %
2 033 572 – 2 613 212	93 432	9,70 %
2 613 212 – 3 194 464	149 657	10,20 %
3 194 464 – 3 775 394	208 945	10,45 %
3 775 394 – 4 792 503	269 652	10,70 %
4 792 503 – 6 243 857	378 483	10,95 %
6 243 857 –	537 406	11,20 %

APTEEKIVERO, JOS APTEEKILLA ON SIVUAPTEEKKI

Pää- ja sivuapteekin liikevaihto yhteensä (€)	Apteekiveron periminen
alle 2,6 milj.	Erikseen pää- ja sivuapteekilta, ei sivuapteekivähennystä
2,6 – 3,5 milj.	Osittain erikseen ja osittain yhdessä pää- ja sivuapteekilta (erillisen taulukon mukaan)
yli 3,5 milj.	Yhdessä pää- ja sivuapteekilta, sivuapteekivähennys

APTEEKKIEN HENKILÖKUNTA [31.12.]

Luvut sisältävät myös yliopistojen apteekkien työntekijät

	2012	2014	2016	2018	2020	2023
Apteekkarit	588	592	594	603	615	614
Proviisorit	749	741	772	792	789	742
Farmaseutit	3 664	3 691	3 724	3 868	4 190	4 032
Tekniset ym.	3 486	3 498	3 486	3 399	3 224	3 355
Yhteensä	8 487	8 522	8 576	8 662	8 815	8 743

Vuoden 2023 lopussa Suomessa toimi 614 apteekkaria. Apteekissa työskenteli kaikkiaan noin 8 743 henkilöä (sisältäen yliopistojen apteekit)

Lähde: Suomen Apteekkariliitto

YKSITYISET APTEEKKITOIMIPISTEET KOKOLUOKITTAIN 2023

Reseptiä/vuosi	Apteekkien lkm
200 001 –	24
180 001 – 200 000	13
160 001 – 180 000	23
140 001 – 160 000	27
120 001 – 140 000	48
100 001 – 120 000	54
80 001 – 100 000	57
60 001 – 80 000	80
40 001 – 60 000	81
20 001 – 40 000	117
– 20 000	82

Lähde: Apteekkariliitto, sis. 75 % kaikista apteekkitoimipisteistä

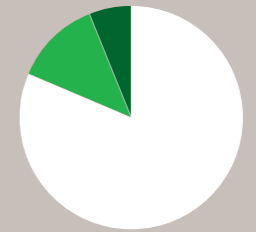
YKSITYISTEN APTEEKKIEN MYNTI [ilman alv]

Vuosi	Milj. €
2014	2 235
2015	2 281
2016	2 387
2017	2 356
2018	2 403
2019	2 499
2020	2 571
2021	2 643
2022	2 772 *
2023	2 865 *

Lähde: Fimean tilinpäätösanalyysi, Apteekkariliitto * arvio.

Tilastotietoja päivitetään osoitteeseen apteekkariliitto.fi

APTEEKKIEN MYNNIN JAKAUTUMINEN 2023 [ennuste]

Reseptilääkkeet	81,4 %
Itsehoitolääkkeet	12,2 %
Muu myynti	6,4 %

Lähde: Apteekkariliitto

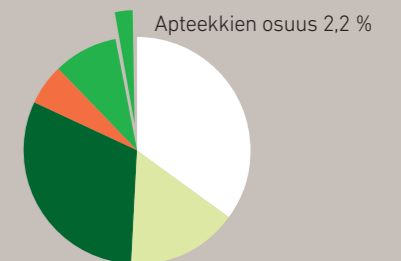
LÄÄKE-EURON JAKAUTUMINEN 2023 [arvio]

Lääketehdas ja tukkukauppa	66 %
Apteekki	18 %
Valtio	16 %

Lähde: Apteekkariliitto

TERVEYDENHUOLLON KOKONAISMENOT 2021

Erikoissairaanhoido	36,0 %
Perusterveydenhuolto*	15,0 %
Muut menot	33,0 %
Suun terveydenhuolto	4,5 %
Avohoidon lääkkeet	11,5 %
* poislukien työterveys-, opiskelu- ja hammashuolto	

Lähteet: THL ja Apteekkariliitto

Terveydenhuollon kokonaismenot käyvin hinnoin olivat vuonna 2021 yhteensä noin 25,4 miljardia euroa (10,1 % bkt:stä) eli noin 4 590 euroa/asukas. Maanlaajuisen apteekkiverkoston toimintaan kului vain noin 2,2 % kokonaismenoista.

APTEEKKARILIITON YHTIÖT

Apteekkariliiton yhtiöt täydentävät liiton palveluvalikoimaa apteekeille.

OY MEDIFON AB

PERUSTETTU: 1981
OMISTUS: APTEEKKARILIITTO 100 %
LIKEVAIHTO 2023: 88,7 MILJOONAA EUROA
HENKILÖKUNTA: 57 + 5
TOIMITUSJOHTAJA: MIKA FLINK

MEDIFON on apteekkien oma tukkukauppa, jakelija ja maahantuojia. Yhtiö jakelee omat ja jakelupäämiesten sä tuotteet Espoossa sijaitsevasta jakelukeskuksesta koko Suomen alueelle. Medifon vastaa Apteekkariliiton jäsenapteekkien oman APTEEKKI-tuotesarjan tuotteiden hankinnasta, jakelusta ja markkinoinnista. Tämän lisäksi yhtiö markkinoi ja jakelee muita vapaakaupan tuotteita ja apteekkien erikoistarvikkeita. Yhtiöllä on myös lääketukkukauppoikeudet.

PHARMADATA OY

PERUSTETTU: 1989
OMISTUS: APTEEKKARILIITTO 100 %
LIKEVAIHTO 2023: 7,9 MILJOONAA EUROA
HENKILÖKUNTA: 44
TOIMITUSJOHTAJA: JANNE JAKOLA

PHARMADATA on johtava apteekkialan tietojärjestelmiä ja tietoliikennetarvikkeita tuottava yritys. Sen tuotteita ovat apteekkijärjestelmät Omapd ja pd3, Apteekkiverkko, Easymedi, SecureMedi, Procuo ja muut pd-tuotteet. Pharmadata tarjoaa lisäksi Service Desk -palveluita, ohjelmistokoulutusta, projekti- ja apteekkikohtaisia palveluita sekä automatisoituja laskutuspalveluita.

PHARMAPRESS OY

PERUSTETTU: 1997
OMISTUS: APTEEKKARILIITTO 100 %
LIKEVAIHTO 2023: 1,3 MILJOONAA EUROA
HENKILÖKUNTA: 2 + 5 (OTO)
TOIMITUSJOHTAJA: ERKKI KOSTIAINEN

PHARMAPRESS on viestintä- ja kustannusyhtiö, joka tuottaa Apteekkariliitolle ja liiton jäsenille laadukkaita ja vaikuttavia viestintäpalveluita. Yhtiö kustantaa ja julkaisee apteekkialan lehtiä: APTEEKKARI on suunnattu apteekkeille ja sidosryhmille, Terveystieto apteekkien asiakkaille ja Meidän APTEEKKI koko apteekkihenkilöstölle ja alan opiskelijoille. Lisäksi yhtiö tuottaa täydennyskoulutusta apteekkeille ja apteekkien henkilökunnille, järjestää alan tapahtumia ja näyttelyitä sekä kustantaa kirjoja, oppaita ja muita painotuotteita sekä niiden digisovelluksia.

FARMANIA OY

PERUSTETTU: 2012
OMISTUS: APTEEKKARILIITTO 75 %
LIKEVAIHTO 2023: 8,6 MILJOONAA EUROA
HENKILÖKUNTA: NOIN 260
TOIMITUSJOHTAJA: MARIANNE HOVI

FARMANIA on apteekkien henkilöstövuokrauspalveluiden markkinajohtaja, jonka tavoitteena on tarjota asiakkailleen mahdollisimman sujuva arki. Farmania tarjoaa asiakkailleen henkilökohtaista, tarpeisiin räätälöityä henkilöstöpalvelua. Yhtiö tarjoaa palveluita myös lääketieteellisyydelle ja terveysalan yrityksille.

SYYSKOKOUKSESSA 2023 VALITTU SUOMEN APTEEKKARILIITON HALLITUS

RISTO KANERVA, P.J.
TAPIOLAN APTEEKKI
ESPOO

SARI WESTERMARCK, 1. VPJ
KARKKILAN APTEEKKI

RISTO HOLMA, 2. VPJ
LAUTTIKSEN APTEEKKI
HELSINKI

MARLI ANDERSIN
SÄYNÄTSALON APTEEKKI
JYVÄSKYLÄ

TIMO AUVINEN
VIHDIN 1. APTEEKKI

AHRI HIRVONEN
APTEEKKI N:O 4
JOENSUU

ANU IKONEN
VALTARIN APTEEKKI
KOUVOLA

LENITA JOKINEN
RUNOSMÄEN APTEEKKI
TURKU

HELENA KESKI-HYNNILÄ
MUNKKIVUOREN APTEEKKI
HELSINKI

SUSANNA KOHTANEN
KAUHAJOEN YKKÖAPTEEKKI

ANNE LEHTONEN
HYVINVOINTIAPTEEKKI SASTAMALA

HARRI OVASKAINEN
SOTKAMON APTEEKKI

JUHO PIETILÄ
PAKILAN APTEEKKI
HELSINKI

ANU RASI-LESKINEN
SATAMA APTEEKKI
KUOPIO

KIRSI ROSENQVIST
NUMMELAN UUSI APTEEKKI

ANU TÖYRÄS
KÄRSÄMÄEN APTEEKKI

JOHTORYHMÄ

MERJA HIRVONEN

toimitusjohtaja; yleisjohto ja edunvalvonta

040 588 0841

INKA PUUMALAINEN

farmaseuttinen johtaja; farmaseuttisten ja ammatillisten asioiden johtaminen, Kela-asiat

050 543 0411

NELLA PAAKKOLANVAARA

talous- ja hallintojohtaja; talous- ja henkilöstöhallinto ja edunvalvonnan talousanalyysit

041 732 0033

ERKKI KOSTIAINEN

viestintäjohtaja; media- ja jäsenviestintä, mediasuhteet, PharmaPress Oy:n toimitusjohtaja

050 566 8188

SINI TERÄVÄ

yhteiskuntasuhdejohtaja; sidosryhmäsuhteet, edunvalvonta

040 755 6921

MIKA KUIVAMÄKI

ict-johtaja; tietohallinto

040 148 8009

HENKILÖKUNTA

MONNA APAJALAHTI-MARKKULA

talousasiantuntija; talousanalyysit, TalousSalkku

010 6801 411

ERJA ELO

toimittaja; Apteekkari- ja Meidän APTEEKKI -lehdet (PharmaPress Oy)

010 6801 461

AADA FORSTRÖM

Viestinnän asiantuntija; verkkoviestintä, Salkku-extranet, PharmaPress-webinaarit

010 6801 401

REET HABONEN

talousosaston assistentti; jäsenyysasiat, työpaikkailmoitukset, Kilta-ylläpito, palvelusalkku

010 6801 413

ARTO HOKKANEN

asiantuntijaproviisori; eApteekki, tietosuojaja, Kanta-palvelut

010 6801 424

HANNA HYVÄRINEN

toimituspäällikkö; Apteekkari-lehti (Pharmapress Oy)

010 6801 464

SONJA KALLIO

johtava asiantuntija; rationaalinen lääkehoito ja lääkepolitiikka, vaikuttaminen, soite-yhteistyö, kansainväliset asiat

010 6801 414

MILLA KEMI

asiantuntijafarmaseutti; Taksan tuotetietokanta, TietoTippa ylläpito, yritysten tiedotteet

010 6801 415

TIINA KOSKENKORVA

asiantuntijaproviisori; lääkitysturvallisuus ja soite-yhteistyö, Valo-projektipäällikkö

010 6801 428

HENNA KYLLÖNEN

asiantuntijaproviisori; lääkehoito- ja lääke-neuvontapalvelut, osaamisen kehittäminen

010 6801 402

PAULA LAINE

viestinnän assistentti; tilaukset, jäsen- ja asiakasrekisterit, näyttelyt, Apteekkalenteri Online

010 6801 417

SUVI LEVÄNEN

tuotetietopäällikkö; Taksan tuotetietokanta, Apteekki-tuubi-yrityslittyä

010 6801 412

MARKUS MANNER

kehityspäällikkö; tuotetieto, tietosuoja

010 6801 429

SUSANNA MIETTINEN

johdon assistentti, hallituksen sihteeri

050 400 8293

AIJA PIRINEN

viestintäpäällikkö, mediaviestintä, mediasuhteet

010 6801 442

ULLA RAAPPANA-JÄNIS

farmaseuttisen osaston assistentti; apteekkisopimukset, Lääkehaku-palvelusopimukset, HaiPro-ylläpito

010 6801 421

SANNA RASIMUS

asiantuntijafarmaseutti; Taksan tuotetietokanta, TietoTippa ylläpito, yritysten tiedotteet

010 6801 425

TUA SJÖSTRÖM

asiantuntijafarmaseutti; TietoTippa-tietokanta, annosteluvideot

010 6801 433

TIINA VAINIKAINEN

talousassistentti; laskutus ja myyntireskontra, palkkiot ja matkalaskut

010 6801 431

MARJO VAINIO

asiantuntijafarmaseutti; farmaseuttiset jäsenpalvelut, HaiPro-tuki, annosjakelu, Liikkuajan apteekki ja laiva-apteekit

010 6801 422

TARU VANHALA

viestintäfarmaseutti; Terveystietä-lehti, aineisto- ja sisältötuotanto, opiskelijayhteistyö, mediaviestintä

010 6801 462

Sähköpostiosoitteemme ovat muotoa
etunimi.sukunimi@apteekkariliitto.fi

APTEEKKI

Auttaa lähelläsi.

